

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA ȚÎMBAL c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 22970/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

14 septembrie 2004

DEFINITIVĂ

14/12/2004

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Țîmbal c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), în Camera compusă din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl M. PELLONPÄÄ,

Dl J. CASADEVALL,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl J. BORREGO BORREGO,

Dna E. FURA-SANDSTRÖM,

Dra L. MIJOVIĆ, *judcători*,

și dl M. O'BOYLE, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 24 august 2004 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 22970/02) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Alexandru Țîmbal („reclamant”), la 31 mai 2002.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl Victor Constantinov, care a acționat în numele organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru Drepturile Omului” cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins în conformitate cu articolul 6 § 1 al Convenției că din cauza neexecutării hotărârii din 16 septembrie 1999 dreptul său ca o instanță să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil a fost încălcat și că el nu a putut beneficia de bunurile sale, fiind încălcat astfel dreptul său la protecția proprietății garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra. La 4 februarie 2003, o Cameră din cadrul acelei Secțiuni a decis să comunice cererea Guvernului. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea sa.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul, dl Alexandru Țîmbal, este cetățean al Republicii Moldova, care s-a născut în 1944 și locuiește în Chișinău, Republica Moldova.

6. Reclamantul a fost angajat al Ministerului Afacerilor Interne începând cu 1963. În decembrie 1994, el s-a pensionat. În 1999, el a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Afacerilor Interne la Tribunalul municipiului Chișinău, solicitând diferența dintre pensia pe care a primit-o și suma de bani la care el avea dreptul (calculată în conformitate cu Legea din 23 iunie 1993 care stabilea pensiile militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne).

7. La 16 septembrie 1999, Tribunalul municipiului Chișinău i-a acordat reclamantului compensații în mărime de 8,394.40 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 737.37 euro (EUR) la acea dată). Această hotărâre nu a fost contestată cu apel și a devenit irevocabilă.

8. La 1 octombrie 1999, Tribunalul municipiului Chișinău a eliberat un titlu de executare și l-a transmis Trezoreriei de Stat spre executare. Totuși, executarea a fost refuzată, datorită lipsei de fonduri în contul Ministerului Afacerilor Interne.

9. În noiembrie 1999, reclamantul a depus o cerere de contestare a actului administrativ la Curtea de Apel, solicitând obligarea Ministerului Justiției să execute hotărârea. La 24 noiembrie 2000, Curtea de Apel a respins cererea, constatând că jurisdicția materială aparține instanței de sector competente.

10. Reclamantul a depus recurs la Curtea Supremă de Justiție la această decizie. La 27 decembrie 2000, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul, menținând decizia Curții de Apel.

11. Pe parcursul anului 2001, reclamantul s-a plâns de neexecutarea hotărârii executorului responsabil de caz, însă fără succes. De asemenea, el s-a plâns diferitelor autorități judiciare și executive, inclusiv Tribunalului municipiului Chișinău, Ministerului Finanțelor, Parlamentului, Cancelariei de Stat, Președinției, Ministerului Afacerilor Interne, Procuraturii Generale și Ministerului Justiției. Printr-o scrisoare din 30 ianuarie 2002, Ministerul Justiției l-a informat pe reclamant că hotărârea din 16 septembrie 1999 nu putea fi executată, din cauza lipsei de fonduri în contul bancar al Ministerului Afacerilor Interne.

12. Hotărârea a fost executată la 25 aprilie 2003, după comunicarea prezentei cereri Guvernului de către această Curte, în februarie 2003.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

13. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, în vigoare la acel moment, erau următoarele:

„Articolul 336. Hotărârile instanțelor de judecată și ale altor organe, care urmează să fie executate

Se execută conform regulilor stabilite de prezentul titlu al codului: 1) hotărârile, încheierile și deciziile date de instanțele de judecată în pricinile civile...

Articolul 338. Eliberarea titlului executor

Titlul executor se eliberează de către instanță creditorului-urmăritor, după ce hotărârea a rămas definitivă, cu excepția cazurilor de executare imediată, când titlul executor se eliberează imediat după darea hotărârii.

Articolul 343. Prezentarea documentului de executare silită spre executare

Executorul judecătoresc începe executarea hotărârilor la cererea persoanelor, enumerate în articolul 5 al prezentului cod, iar în cazurile prevăzute de alineatul al doilea al prezentului articol - în urma dispoziției judecătorului.

Articolul 349. Controlul asupra executării hotărârilor

Controlul asupra executării juste și la timp a hotărârilor judecătorești se exercită de către Departamentul de executare a deciziilor judiciare pe lângă Ministerul Justiției”.

ÎN DREPT

14. Reclamantul a pretins că dreptul său ca o instanță să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil a fost încălcat ca urmare a neexecutării de către autorități a hotărârii din 16 septembrie 1999. El s-a bazat pe articolul 6 § 1 al Convenției care, în partea sa relevantă, prevede:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil...”.

15. În continuare, reclamantul a pretins că din cauza neexecutării hotărârii, dreptul său la protecția proprietății garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție a fost încălcat. Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor”.

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

16. Curtea consideră că pretențiile reclamantului în temeiul articolului 6 § 1 și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică întrebări de drept care sunt suficient de serioase, încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că nici un alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Curtea, prin urmare, declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

17. Reclamantul a susținut că neexecutarea de către autorități a hotărârii din 16 septembrie 1999 a constituit o violare a articolului 6 § 1 al Convenției. Guvernul nu a contestat acest lucru.

18. Curtea reiterează că articolul 6 § 1 asigură oricărei persoane dreptul de a înainta orice pretenție cu privire la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil în fața unei instanțe judecătorești sau tribunal; în acest fel el cuprinde „dreptul la o instanță”, un aspect al căruia este dreptul de acces, adică dreptul de a institui proceduri în fața instanțelor judecătorești în litigii civile. Totuși, acest drept ar fi iluzoriu dacă sistemul de drept al unui Stat Contractant ar permite ca o hotărâre judecătorească irevocabilă și obligatorie să rămână neexecutată în detrimentul unei părți. Ar fi de neconceput ca articolul 6 § 1 să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților aflate în litigiu – proceduri care sunt echitabile, publice și prompte – fără a proteja executarea hotărârilor judecătorești; a interpreta articolul 6 ca referindu-se în exclusivitate la accesul la o instanță și îndeplinirea procedurilor, ar putea duce la situații incompatibile cu principiul preeminenței dreptului, pe care Statele Contractante și-au asumat angajamentul să-l respecte atunci când au ratificat Convenția. Executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie, prin urmare, privită ca o parte integrantă a „procesului” în sensul articolului 6 (a se vedea *Hornsby v. Greece*, hotărâre din 19 martie 1997, *Reports* 1997-II, p. 510, § 40).

19. O autoritate de stat nu poate să invoce lipsa fondurilor ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri. Firește, o întârziere în executarea unei hotărâri ar putea fi justificată de circumstanțe speciale. Dar întârzierea nu poate fi astfel, încât să prejudicieze esența dreptului protejat conform articolului 6 § 1 al Convenției (a se vedea *Immobiliare Saffi v. Italy* [GC], nr. 22774/93, § 74, ECHR 1999-V). În această cauză, reclamantul nu trebuia

împiedicat să beneficieze de succesul obținut în urma litigiului, care se referea la plata compensațiilor.

20. Curtea notează că hotărârea favorabilă reclamantului a rămas neexecutată pe parcursul unei perioade de trei ani și jumătate (după ce cauza a fost comunicată Guvernului de către Curte, la 4 februarie 2003).

21. Prin omisiunea timp de ani de zile de a lua măsurile necesare pentru a executa hotărârea irevocabilă în această cauză, autoritățile moldovenești au privat prevederile articolului 6 § 1 al Convenției de toate efectele benefice.

22. Prin urmare, a existat o violare a articolului 6 § 1 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

23. Reclamantul a susținut că neexecutarea de către autorități a hotărârii din 16 septembrie 1999 a constituit o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Guvernul nu a contestat acest lucru.

24. Curtea reiterează că o „pretenție” poate constitui un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, dacă ea este suficient de certă pentru a fi executorie (a se vedea *Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis v. Greece*, hotărâre din 9 decembrie 1994, Seria A nr. 301-B, § 59).

25. Curtea notează că reclamantul a avut pretenții executorii care au rezultat din hotărârea din 16 septembrie 1999. Prin urmare, rezultă că imposibilitatea reclamantului de a obține executarea hotărârii până la 25 aprilie 2003 a constituit o ingerință în dreptul său la respectarea bunurilor sale, așa cum este prevăzut în prima propoziție a primului paragraf al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

26. Prin neexecutarea hotărârii irevocabile, autoritățile naționale au împiedicat reclamantul să i se plătească compensațiile și să beneficieze de banii săi. Guvernul nu a prezentat nici o justificare pentru această ingerință, iar Curtea consideră că lipsa fondurilor nu poate justifica o astfel de omisiune (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ambruosi v. Italy*, nr. 31227/96, §§ 28-34, 19 octombrie 2000).

27. Prin urmare, a existat o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

28. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciul material

29. Reclamantul a solicitat MDL 8,631 (echivalentul a EUR 523 la acea dată) cu titlu de prejudiciu material suferit ca rezultat al neexecutării de către autorități a hotărârii. El a declarat că dacă suma ar fi fost depozitată într-o bancă comercială din Republica Moldova, ea ar fi generat venitul susmenționat.

30. Guvernul a considerat suma pretinsă excesivă și a lăsat aprecierea prejudiciului material la discreția Curții.

31. Curtea consideră că reclamantul a suferit un prejudiciu material ca rezultat al neexecutării hotărârii din 16 septembrie 1999. Ținând cont de poziția fragilă a băncilor comerciale din Republica Moldova, Curtea consideră mai realist de a folosi ca punct de referință rata medie a dobânzii indicată de Banca Națională a Moldovei pentru perioada în cauză. Astfel, Curtea acordă reclamantului EUR 370 cu acest titlu, plus orice taxă care poate fi percepută.

B. Prejudiciul moral

32. Reclamantul a solicitat, de asemenea, EUR 43,000 cu titlu de prejudiciu moral suferit ca rezultat al neexecutării de către autorități a hotărârii.

33. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant, susținând că ea este excesivă în lumina jurisprudenței Curții. El a declarat că în unele cauze simpla constatare de către Curte a unei violări a fost considerată ca o satisfacție echitabilă suficientă. Guvernul a citat în continuare cauza *Burdov v. Russia*, nr. 59498/00, ECHR 2002-III, unde reclamantului i s-a alocat EUR 3,000 cu titlu de prejudiciu moral.

34. Atunci când acordă o sumă de bani cu titlu de prejudiciu moral, Curtea ia în considerație asemenea factori precum vârsta reclamantului, venitul său personal, perioada pe parcursul căreia hotărârea nu a fost executată și alte aspecte relevante.

35. Curtea consideră că reclamantului i-a fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al neexecutării hotărârii, mai ales având în vedere că unicul său venit era pensia de stat. Ea acordă reclamantului EUR 800 cu acest titlu, plus orice taxă care poate fi percepută.

C. Costuri și cheltuieli

36. Reclamantul a pretins EUR 1,000 pentru onorariile avocatului. El s-a bazat pe contractul încheiat cu avocatul său, conform căruia costurile vor fi plătite numai în caz de succes.

37. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă, declarând că ea este excesivă și că reclamantul nu a dovedit pretinsele onorarii ale avocatului.

38. Curtea reamintește că pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41 al Convenției, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Nilsen and Johnsen v. Norway* [GC], nr. 23118/93, § 62, ECHR 1999-VIII).

39. În conformitate cu articolul 60 § 2 al Regulamentului Curții, trebuie prezentată o listă detaliată a tuturor pretențiilor, în lipsa căreia Camera poate respinge pretențiile în totalitate sau în parte.

40. Curtea poate să se bazeze, în evaluarea sa, pe elemente precum numărul de ore lucrute de avocat și tariful perceput pentru o oră de lucru. Totuși, deoarece reclamantul nu a prezentat o astfel de informație, Curtea decide să nu aloce nici o sumă cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda

41. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda să fie calculată în dependență de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a existat o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a existat o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 370 cu titlu de prejudiciu material și EUR 800 cu titlu de prejudiciu moral, care vor fi convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 14 septembrie 2004, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Michael O'BOYLE
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte